

متن لایحه بیمه بیکاری

ماده ۱- به منظور حمایت از بیکاران غیر ارادی مشمول قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و اصلاحات بعدی آن که تابع قانون کار و مقررات خاص مناطق آزاد تجاری صنعتی و ویژه اقتصادی هستند، حساب بیمه بیکاری که در این قانون «حساب» نامیده می‌شود، تشکیل می‌گردد.

تبصره- گروه‌های زیر از شمول مقررات این قانون مستثنی هستند:

الف- بازنشستگان و دریافت کنندگان مستمری از کارافتادگی کلی.

ب- صاحبان حرف و مشاغل آزاد و بیمه شدگان اختیاری.

پ- اتباع خارجی.

ماده ۲- بیکاری از نظر این قانون، بیمه شده‌ای است که رابطه کاری وی با کارفرما بدون میل و اراده قطع شده و آماده به کار است.

تبصره ۱- بیمه شدگانی که به علت تغییرات ساختار اقتصادی واحد مربوط، به تشخیص وزارتخانه ذی‌ربط و تایید شورای عالی کار، بیکار موقت شناخته شوند، مشمول این قانون خواهند بود.

تبصره ۲- به منظور تشویق کارفرمایانی که طرح اصلاح ساختار واحد ذی‌ربط آنان دارای توجیه اقتصادی بوده و به تایید کارگروه تخصصی مربوط رسیده باشد، تسهیلاتی از محل منابع حساب، ردیف اعتباری و منابع بانکی در اختیار آنان قرار می‌گیرد.

تبصره ۳- در صورت اجرا نکردن طرح تغییر ساختار توسط کارفرما یا فقدان اعاده به کار کارگران، هزینه‌های اجرایی و مبلغ مقرری که توسط صندوق تامین اجتماعی پرداخت شده است از کارفرمای واحد ذی‌ربط مطالبه و در صورت پرداخت نکردن آن مطابق ضوابط ماده (۵۰) قانون تامین اجتماعی وصول خواهد شد.

تبصره ۴- بیمه شدگانی که به علت بروز حوادث قهری و غیر مترقبه از قبیل سیل، زلزله، جنگ و آتش سوزی بیکار می‌شوند، با معرفی واحد کار و امورات اجتماعی محل براساس جدول موضوع بند «الف» ماده ۸ این قانون از مقرری بیمه بیکاری استفاده خواهند کرد.

ماده ۳- بیمه بیکاری به عنوان یکی از حمایت‌های تامین اجتماعی است و صندوق تامین اجتماعی مکلف است با دریافت حق بیمه مقرر، به بیمه شدگانی که طبق مقررات این قانون موقتاً بیکار می‌شوند، مقرری بیمه بیکاری پرداخت کند.

ماده ۴- تشخیص استحقاق مقرری بیمه بیکاری در چارچوب ماده دو و تبصره‌های آن به عهده کارگروهی متشکل از نمایندگان وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صندوق تامین اجتماعی است، در صورت بروز اختلاف، نظر رئیس واحد کار و امور اجتماعی مربوط ملاک عمل خواهد کرد.

تبصره- بیکاران مشمول این قانون، حقوق و مزایا و خسارات مربوط (موضوع قانون کار) را دریافت خواهند کرد.

ماده ۵- حق بیمه بیکاری به میزان چهار درصد مزد بیمه است که سه درصد توسط کارفرما و یک درصد توسط دولت تامین و پرداخت خواهد شد.

ماده ۶- مزد بیمه شده و نحوه تشخیص تعیین حق بیمه بیکاری، چگونگی وصول آن، تکلیف بیمه شده و کارفرما و نحوه رسیدگی به اعتراض، تخلفات و سایر مقررات مربوط در این مورد بر اساس ضوابطی است که برای حق بیمه سایر حمایت‌های تامین اجتماعی در قانون و مقررات تامین اجتماعی پیش بینی شده است.

ماده ۷- بیمه شدگان بیکار در صورت احراز شرایط زیر مستحق دریافت مقرری بیمه بیکاری هستند:

الف- بیمه شده قبل از بیکار شدن حداقل دوازده ماه سابقه پرداخت حق بیمه بیکاری را داشته باشد.

مشمولان تبصره دو ماده دو از شمول این بند مستثنی هستند.

ب- بیمه شده بیکار ظرف ۳۰ روز از تاریخ بیکاری، مراتب بیکاری خود را به واحد کار و امور اجتماعی محل اعلام و واحد مربوط، بیمه شده بیکار را جهت اشتغال به مراکز کارایی ذی‌ربط معرفی کند. مراکز مذکور موظفند پس از گذشت ۱۵ روز نظر خود را در مورد امکان اشتغال یا اشتغال نداشتن بیمه شده بیکار به واحدهای کار اعلام کند.

تبصره- مراجعه بعد از سی روز با عذر موجه و ارائه مستندات و رای کارگروه موضوع ماده چهار تا ۹۰ روز پس از تاریخ بیکاری امکان‌پذیر خواهد بود.

پ- بیمه شده بیکار مکلف است در دوره‌های کارآموزی و سوادآموزی که توسط واحد کار و امور اجتماعی و نهضت سوادآموزی یا سایر واحدهای ذی‌ربط با تایید وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تعیین می‌شود، شرکت و هر دو ماه یک بار گواهی لازم در این مورد را به شعب تامین اجتماعی تسلیم کند.

تبصره ۱- به کارگرانی که در زمان دریافت مقرری بیمه بیکاری به شغل یا مشاغلی گمارده شوند که میزان حقوق و مزایای آن از مقرری بیمه بیکاری متعلقه کمتر باشد، مابه‌التفاوت دریافتی بیمه شده از منابع حساب پرداخت خواهد شد. مدت استفاده از مقرری (از نظر مدت استحقاق) به نسبت مبلغ مقرری پرداختی محاسبه و منظور خواهد شد. در هر حال به کارگماری مقرری بگير معرفی شده جزء سابقه اشتغال وی محسوب شده و مشمول مقررات این قانون خواهد بود.

تبصره ۲- مدت دریافت مقرری بیمه بیکاری جزء سوابق پرداخت حق بیمه بیمه شده از نظر بازنشستگی، از کارافتادگی و فوت محسوب خواهد شد.

ماده ۸- مدت پرداخت مقرری بیمه بیکاری و میزان آن به شرح زیر است:

الف- مجموع مدت پرداخت مقرری از زمان برخورداری از مزایای بیمه بیکاری با احتساب دریافتی‌های قبلی براساس سابقه پرداخت حق بیمه بیکاری برای مجردان حداقل شش ماه و حداکثر سی ماه و متاهلان یا متکفلان حداقل ۹ ماه و حداکثر ۳۶ ماه براساس جدول زیر محاسبه می‌شود:

سابقه پرداخت حق بیمه بیکاری از ۱۲ ماه تا ۲۴ ماه، از ۲۵ ماه تا ۶۰ ماه، از ۶۱ ماه تا ۹۰ ماه، از ۹۱ ماه تا ۱۲۰ ماه، از ۱۲۱ ماه تا ۱۵۰ ماه، از ۱۵۱ ماه تا ۱۸۰ ماه، از ۱۸۱ ماه تا ۲۱۰ ماه، از ۲۱۱ ماه تا ۲۵۲ ماه و از ۲۵۳ ماه به بالا است که به ترتیب حداکثر استفاده از مقرری با احتساب دوره‌های قبلی برای مجردان ۶، ۹، ۱۲، ۱۵، ۱۸، ۲۱، ۲۴، ۲۷ و ۳۰ ماه و برای متاهلان یا متکفلان به ترتیب ۹، ۱۲، ۱۵، ۱۸، ۲۱، ۲۴، ۲۸، ۳۲ و ۳۶ ماه است.

تبصره ۱- افراد مشمول این قانون که در زمان وقوع بیکاری دارای پنجاه و شش سال سن و بیشتر هستند. به شرط آنکه در شروع دوره بیکاری حداقل بیست و یک سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشند تا زمانی که مشغول به کار نشده‌اند می‌توانند تا رسیدن به سن بازنشستگی تحت پوشش بیمه بیکاری باقی بمانند.

تبصره ۲- میزان مقرری قابل پرداخت در هر دوره، به ازای هر شش ماه پرداخت مقرری، ۱۰ درصد کاهش می‌یابد.

ب- میزان مقرری بیمه بیکاری براساس میانگین حقوق و مزایای مبنای کسر حق بیمه ظرف شش ماه قبل از وقوع بیکاری به شرح جدول زیر قابل پرداخت است:

دوره دریافت مقرری در سه مرحله شش ماه اول و شش ماه دوم و شش ماه سوم تعیین شده که به ترتیب برای متاهلان و متکفلان ۸۰، ۷۰ و ۶۰ درصد میانگین حقوق و مزایا در نظر گرفته شده و برای مجردان به ترتیب ۷۰، ۶۰ و ۵۰ درصد میانگین حقوق و مزایا در نظر گرفته شده است.

تبصره ۱- در صورتی که بیمه شده ظرف شش ماه مذکور مدتی از غرامت دستمزد استفاده نموده باشد، متوسط مزدی که مبنای محاسبه غرامت دستمزد قرار گرفته است به منزله دستمزد ایام بیکاری تلقی و در محاسبه منظور خواهد شد.

تبصره ۲- مقرری افراد مشمول اعم از افراد متأهل، متکفل و مجرد در شش ماه اول نباید از حداقل دستمزد زمان برقراری بیمه بیکاری کمتر باشد، ولی از شش ماهه دوم به بعد بدون رعایت حداقل دستمزد پرداخت خواهد شد.

پ) مقرری بیمه بیکاری از روز اول بیکاری قابل پرداخت است.

تبصره ۱- افراد تحت تکفل موضوع این قانون منطبق با ماده (۵۸) قانون تأمین اجتماعی و اصلاحات بعدی آن هستند.

تبصره ۲- دریافت مقرری بیمه بیکاری مانع از دریافت مستمری جزئی نمی شود.

تبصره ۳- بیمه شده بیکار و افراد تحت تکفل، در مدت دریافت مقرری بیمه بیکاری از خدمات درمانی موضوع بندهای «الف» و «ب» ماده (۳) قانون تأمین اجتماعی استفاده خواهند کرد.

تبصره ۴- مقرری بیمه بیکاری مانند سایر مستمری‌های تأمین اجتماعی از پرداخت هرگونه مالیات معاف خواهند بود.

ماده ۹- در موارد زیر مقرری بیمه بیکاری قطع خواهد شد:

الف- زمانی که بیمه شده مجدداً اشتغال به کار یابد.

ب- بنا به اعلام واحد کار و اموراجتماعی محل یا نهضت سوادآموزی و سایر واحدهای ذی‌ربط، بیمه شده بیکار بدون عذر موجه از شرکت در دوره‌های کارآموزی یا سوادآموزی خودداری کند.

پ- بیمه شده بیکار از قبول شغل تخصصی خود یا شغل مشابه پیشنهادی خودداری کند.

ت- بیمه شده بیکار ضمن دریافت مقرری بیکاری، مشمول استفاده از مستمری بازنشستگی یا از کارافتادگی کلی شود.

ث- بیمه شده به نحوی از انجا با دریافت مزد ایام بلا تکلیفی به کار مربوط اعاده شود.

تبصره ۱- در صورتی که پس از پرداخت مقرری بیمه بیکاری محرز شود که بیکار بیمه شده ناشی از میل و اراده او بوده است یا چنانچه بیمه شده اشتغال مجدد خود را پنهان و مقرری بیمه بیکاری دریافت نموده باشد، صندوق تامین اجتماعی مکلف به وصول مقرری پرداختی پانزده درصد مبلغ مذکور بابت هزینه‌های درمان و اداری و پرسنلی از زمان اشتغال خواهد بود.

تبصره ۲- دریافت کمک هزینه حین کارآموزی مانع استفاده از مقرری بیمه بیکاری نخواهد بود.

ماده ۱۰- کارفرمایانی که فرصت‌های شغلی جدید را به واحدهای کار یا مراکز خدمات اشتغال و کاریابی‌های غیر دولتی اعلام و نسبت به جذب مقرری بگیران اقدام کنند، به مدت یک سال از تسهیلات ویژه برخوردار خواهند شد.

تبصره ۱- دریافت مکلف است همه ساله منابع مورد نیاز برای طراح‌های اشتغالی مقرری بگیران بیمه بیکاری را در بودجه سالانه کشور پیش‌بینی و در اختیار حساب قرار دهد.

تبصره ۲- بیکاران مشمول این قانون در اخذ پروانه‌های کسب و کار و موافقت اصولی و تاسیس واحدهای اقتصادی از وزارتخانه یا دستگاه‌های ذی‌ربط با معرفی وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی در اولویت قرار خواهند داشت.

تبصره ۳- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است در اجرای این قانون، آموزش مهارت‌های مورد نیاز بازار کار و بازآموزی و ارتقای مهارت کارگران تحت پوشش بیمه بیکاری موضوع بند «پ» ماده ۷ را از طریق مراکز دولتی یا غیر دولتی با استفاده از منابع حساب محقق کند. تبصره ۴- نهضت سوادآموزی موظف است با همکاری کارفرمایان و وزارتخانه‌های ذی‌ربط نسبت به تشکیل کلاس‌های سوادآموزی برای بی‌سوادان مشمول این قانون اقدام کند.

ماده ۱۱- صندوق تامین اجتماعی مکلف است حساب‌های درآمد حق بیمه بیکاری و پرداخت مقرری بیمه بیکاری موضوع این قانون را جداگانه نگهداری و در صورت‌های مالی سالانه خود منعکس و گزارش عملکرد و آن را به صورت تفکیکی ارائه کند.

ماده ۱۲- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صندوق تامین اجتماعی مجری این قانون خواهند بود.

ماده ۱۳- هزینه‌های موضوع این قانون منحصراً از محل درآمدهای ناشی از آن تامین می‌شود.

تبصره - هزینه پرداختی صندوق تامین اجتماعی بابت مقرری بیمه بیکاری چنانچه مازاد بر درآمدهای وصولی از اجرای این قانون باشد. به عنوان دیون دولت در حساب‌های مالی صندوق تامین اجتماعی منظور خواهد شد. معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور موظف است کسری مذکور را در بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی کند.

ماده ۱۴- این قانون، جایگزین قانون بیکاری مصوب ۱۳۶۹ می‌گردد. ولی بیمه شدگانی که تاریخ وقوع بیکاری آنان مربوط به قبل از تصویب این قانون باشد، از هر نظر مشمول مقررات قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹ خواهند بود.

ماده ۱۵- آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

مدت برخوردارگی از مقرری بیمه بیکاری

بررسی جزئیات طرح «بیمه بیکاری و حمایت از بیکاران متقاضی کار» در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی ادامه یافت و در پی تصویب هشت ماده دیگر آن، مدت برخوردارگی از مقرری بیمه بیکاری براساس سابقه پرداخت حق بیمه، برای مجردها حداقل شش ماه و حداکثر ۳۸ ماه و برای افراد متأهل یا متکفل حداقل ۱۲ ماه و حداکثر ۵۰ ماه به شرح جدول زیر تعیین شد:

بیمه شدگان بیکار با حداقل ۵۶ سال سن و ۲۱ سال سابقه پرداخت حق بیمه بیکاری، در صورت نداشتن اشتغال، می‌توانند تا رسیدن به سن بازنشستگی (۶۰سال) از مقرری بیمه بیکاری برخوردار و بازنشسته شوند.

مقرری بیکاران معلول و ازکار افتاده

بیمه شدگان بیکاری که بیش از ۵۰ درصد معلولیت داشته باشند و بیماران دارای حداقل ۵۰ درصد از کار افتادگی با تأیید کمیسیون پزشکی صندوق، با حداقل ۴۶ سال سن و ۱۶ سال سابقه پرداخت حق بیمه بیکاری، در صورتی که شاغل نشوند تا ۴ سال می‌توانند مقرری بیمه بیکاری بگیرند و با ۲۰ سال سابقه خدمت بازنشسته شوند.

میزان مقرری روزانه بیمه شده بیکار، معادل ۵۵ درصد متوسط مزد، حقوق، کارمزد یا حقوق اظهار شده مبنای حق بیمه است.

مقرری افراد متأهل تا متکفل، مشروط بر این که مجموع دریافتی وی از حداقل دستمزد، کمتر و از ۸۰ درصد، متوسط مزد یا حقوق بیشتر نباشد، معادل ۱۰ درصد حداقل دستمزد افزایش می‌یابد.

متوسط مزد یا حقوق روزانه بیمه شده بیکار برای محاسبه مقرری بیمه بیکاری، عبارت است از: جمع کل دریافتی بیمه شده یا حقوق اظهار شده ظرف ۹۰ روز آخر پیش از بیکاری تقسیم بر روزهای کار.

چنانچه بیمه شده ظرف ۹۰ روز پیش از بیکاری، مدتی از غرامت دستمزد استفاده کرده باشد، متوسط مزدی که مبنای محاسبه و غرامت دستمزد قرار می‌گیرد، به منزله دستمزد تلقی می‌شود و در محاسبه منظور خواهد شد.

خویش فرمایان یا کارفرمایان مشمول این قانون به تناسب پرداخت حق بیمه که مبنای آن نباید از دو برابر حداقل دستمزد زمان پرداخت بیشتر باشد، می‌توانند از مزایای این قانون بهره‌مند شوند.

در صورتی که حقوق سه ماه آخر بیمه شده نسبت به یک سال حقوق پیش از بیکاری افزایش غیر معمول داشته باشد، مبنای محاسبه، متوسط دستمزد و حقوق و مزایای یک سال آخر خواهد بود.

بیمه شده بیکار و افراد تحت تکفل او در مدت دریافت مقرری بیمه بیکاری حسب مورد از خدمات درمانی تأمین اجتماعی و بیمه خدمات درمانی مربوط استفاده می‌کنند.

شرایط قطع بیکاری

مقرری بیمه بیکاری در موارد زیر قطع خواهد شد:

اشتغال دوباره، شرکت نکردن (بدون عذر موجه) در دوره‌های کارآموزی، پذیرفتن شغل مربوط به مهارت او یا شغل مشابه پیشنهادی، استفاده از حقوق بازنشستگی، از کار افتادگی یا وظیفه، بازگشت به کار با دریافت مزد تمام یا بخشی از دوران بلا تکلیفی که در این صورت معادل مقرری دریافتی به صندوق بازگردانده می‌شود و دوران برخورداری به تناسب حذف و به عنوان سابقه کاری وی محاسبه خواهد شد.

چنانچه پس از پرداخت یا در حین پرداخت مقرری بیمه بیکاری، محرز شود که بیکاری بیمه شده ناشی از میل و اراده او بوده یا بیمه شده اشتغال دوباره را مخفی نگاه داشته است، صندوق تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی مربوط حسب مورد نسبت به استرداد مقرری پرداختی در مدت زمان غیرمجاز اقدام می‌کند و مقرری بگیر، ملزم به پرداخت خواهد بود.

دریافت کمک هزینه در طول کارآموزی مانع برخورداری از مقرری بیمه بیکاری نیست. بیمه شده بیکار پیش از بیکار شدن، باید حداقل ۶ ماه سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشد.

بیمه شده بیکار مکلف است ظرف ۳۰ روز از تاریخ بیکاری با اعلام وضعیت بیکاری به واحدهای تعاون، کار و رفاه و اجتماعی، آمادگی خود را برای اشغال درمهارت خود یا مشابه آن اطلاع دهد. واحد مربوط، موظف است حداکثر تا ۱۵ روز نظر خود را در مورد امکان اشتغال یا عدم اشتغال بیمه شده بیکار اعلام کند. عدم اعلام نظر، به منزله تایید بیکاری بیمه شده خواهد بود. مراجعه بعد از ۳۰ روز با عذر موجه و ارائه مستندات و تایید اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان، بلامانع است.

لزوم شرکت در دوره‌های کارآموزی

بیمه شده بیکار مکلف است در دوره‌های کارآموزی واحد تعاون، کار و رفاه اجتماعی یا دیگر واحدهای مورد تایید آن وزارتخانه شرکت کند و هر دو ماه یکبار گواهی مربوط را به واحد مورد نظر ارائه دهد.

در صورتی که بیمه شده در مشاغلی با حقوق و مزایای کمتر از مقرری بیمه بیکاری (مابه‌التفاوت آن توسط صندوق پرداخت می‌شود) اشتغال یابد، این مدت جزو سابقه خدمت یا اشتغال وی محسوب می‌شود و مشمول مقررات قانون کار خواهد بود.

بیمه شده تا یک سال از آغاز دریافت مقرری بیمه بیکاری، مشمول سابقه پرداخت حق بیمه از نظر بازنشستگی است، اما از نظر از کارافتادگی و فوت، در تمامی مدت برقراری مقرری بیمه بیکاری، زیرپوشش خواهد بود.

در صورت اشتغال بیمه شده پیش از پایان دوره دریافت بیمه بیکاری، مدت باقی‌مانده برای آینده ذخیره می‌شود.

مقرری بگیرانی که در مشاغل سخت و زیان‌آور کار کرده‌اند و پس از دریافت مقرری، دوباره در همان مشاغل اشتغال به کار می‌یابند، دوران دریافت مقرری، شرط توالی اشتغال آنان در مشاغل سخت و زیان‌آور را مخدوش نخواهد کرد.

چنانچه پس از پایان دوره پرداخت مقرری بیمه بیکاری، بیمه شده با داشتن شرایط لازم مشغول به کار نشود، زیر پوشش حمایت‌های قانون بیمه بیکاری قرار می‌گیرد.